

Ressenya del llibre: Llúcia Martín Pascual (2022): *Bestiari medieval*

M. Ángeles SEQUERO GARCÍA

Autoria:

M. Ángeles Sequero García
IES l'Allusser, Espanya
<https://orcid.org/0009-0005-5011-7682>
angelesequero@gmail.com

Citació:

SEQUERO GARCÍA, M. Ángeles (2023). Ressenya del llibre:
Llúcia Martín Pascual (2022): *Bestiari medieval*. Barcelona:
Editorial Barcino. Ítaca. Revista de Filologia, (14), p. 185-187.
<https://doi.org/10.14198/itaca.24976>

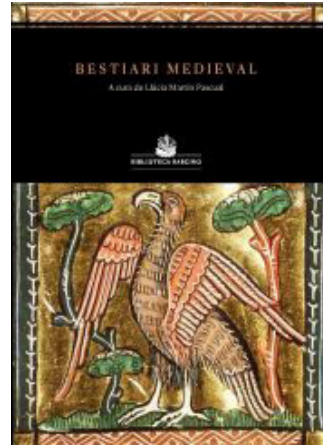
Fitxa bibliogràfica:

Martín Pascual, Llúcia (2022): *Bestiari medieval*. Barcelona,
Editorial Barcino. 212 p., ISBN 978-84-722-690-57

Paraules clau:

literatura catalana medieval, bestiari, literatura moral

Rebut: 04/04/2023, **Acceptat:** 16/05/2023

El *Bestiari Medieval* ve a omplir un buit important en la tradició animalística catalana, que sembla no haver estat atesa amb deteniment per la comunitat científica. De fet, a partir dels anys 90 la pràctica totalitat d'articles que tractaren el tema dels animals en el context de les lletres catalanes medievals ens han arribat de la mà de Llúcia Martín Pascual.

L'obra que ressenyarem forma part de la col·lecció «Biblioteca Barcino» que dedica les seues publicacions a una difusió dels clàssics de la literatura catalana medieval i moderna en unes edicions més entenedores i assequibles per al gran públic. Es tracta, doncs, d'una tasca divulgadora del nostre patrimoni literari que, possiblement per l'estat d'una llengua llunyana i difícil, no ha tingut el ressò popular que mereix.

La doctora Martín, curadora de l'obra que ens ocupa, és una investigadora formada en la Universitat d'Alacant, on es doctorà l'any 1994 amb la tesi *La tradició animalística en la literatura catalana medieval i els seus antecedents*, dirigida pel doctor Rafael Alemany Ferrer. A partir d'aquest treball,

Llúcia Martín començà la carrera universitària amb l'estudi d'aquesta curiosa i atraient temàtica que no és, però, la seua única línia investigadora; destaquen els projectes sobre la poesia d'Ausiàs March, la temàtica oriental del *Jacob Xalabín*, la narrativa catalana breu o les visions de l'altra vida. D'esperit inquiet i viu, arriba a ser directora de la Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives, cosa que l'acosta a l'edició digital de textos amb gran èxit.

El *Bestiari Medieval* s'inicia amb un estudi preliminar (p.9-75) que s'estructura en sis capítols, el primer dels quals abraça la simbologia dels animals al llarg de la història i serveix d'una mena de pròleg per presentar al lector la simbologia de les bèsties que desenvoluparan un paper didascàlic o al·legòric. El segon capítol forneix l'evolució dels bestiaris, diguem-ne com a gènere, a partir dels *physiologi* que comptaven amb una forta càrrega dogmàtica cristiana. L'autora tracta en les set pàgines que continuen del capítol els bestiaris romànics i, d'una manera dinàmica i didàctica, el lector pot fer-se una idea de la tradició animalística en francès, italià i català. Potser, però, un interès singular té el capítol quart que contempla la recepció del bestiari en les nostres lletres i, així, comproven la seua petjada en la literatura de caire didàcticomoral com en el *Blanquerna* o en el *Llibre de Meravelles* de Lull, en els sermons de sant Vicent Ferrer, en la *Disputa de l'ase* d'Anselm Turmeda, en el *Dotzé del Crestià* o en el *Regiment de la cosa pública* d'Eiximenis, en l'*Spill* de Roig... Trobem la influència del bestiari en les cavalleries de Blandín, de Tirant i de Curial, en la poesia de Corella, de March o de Febrer i en tantes d'altres obres que ens arriben exemplificades a través de les anotacions de la curadora de l'edició.

Al mig de l'exemplar, es gaudeix d'una esplèndida mostra de làmines que exposen alguns dels aspectes físics de les bestioles amb què ens toparem al llarg del *Bestiari Medieval*: abella, gall, corb, lleó, sirena, àspid, tigre, unicorn, pantera, pelicà, castor, cigonya, balena, rabosa, fènix o elefant, delicioses miniatures provinents de manuscrits de la Universitat d'Aberdeen, la Biblioteca Nacional d'Holanda, la British Library de Londres i la Biblioteca Municipal de Chalon-sur-Saône (França).

A partir de la pàgina 97 i fins a la 177 van solcant les pàgines totes les bèsties, mantenint, quasi en tots els casos, la mateixa estructura: nom de l'animal, descripció de la seua naturalesa i comparació d'aquesta naturalesa amb la humana per tal de donar una lliçó moral cristiana. Algunes de les criatures descrites porten inserits *exempla* perquè siga millor entés el pas-

sarge que s'hi exposa, és el cas, per exemple, del llop. L'estructura mena a pensar que, efectivament com diu l'autora a l'estudi, els bestiaris serviren per a la instrucció dels frares predicadors que, amb aquesta eina, podrien explicar de manera didàctica aspectes teològics reservats sols per a uns pocs. S'arrodoneix el *Bestiari Medieval* amb un apèndix que són les amplificacions i modificacions del manuscrit B.

En poques paraules, el *Bestiari Medieval* és una petita joia de les lletres catalanes que brilla amb llum pròpia en apropar-nos unes feres amables o malagradeses que no deixen impassible ni a l'investigador, ni a l'estudiant que s'hi atansa. És una manera original i divertida d'arribar a una literatura tant llunyana per a un lector modern que no s'hi dedique; Llúcia Martín ens aproxima la prosa didàctica i moral però a través d'uns animals descrits de forma fantàstica o real, als quals segueix una explicació de la seua naturalesa amb clara correspondència amb la dualitat de les accions humanes: amb el bé i el mal que tots alberguem. Comprat i debatut, animals quimèrics o tangibles van barrejant-se en aquestes planes d'una manera agradosa i lleugera que fa que de colp i volta te n'adones que el llibre s'ha acabat. Llegir i gaudir del *Bestiari Medieval* per a qualsevol de nosaltres, pobres mortals en via de salvació, pot resultar una experiència bestial.